

Täysistunto

Keskiviikko 13.5.2026 klo 14.00

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi turvallisuustutkintalain ja kyberturvallisuuslain 17 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 71/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.35 **Oikeusministeri Leena Meri** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tällä esityksellä ehdotetaan muutettavaksi turvallisuustutkintalakia siten, että Onnettomuustutkintakeskukselle, niin kutsutusti OTKESille, säädettäisiin toimivalta tutkia erittäin vakavia kyberturvallisuuspoikkeamia. Esitys liittyy hallitusohjelmassa olevaan kirjaukseen, jonka tarkoituksena on vahvistaa kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä. Esityksellä ehdotetaan myös pantavaksi kansallisesti täytäntöön Euroopan unionin merionnettomuustutkintadirektiiviin tehdyt muutokset. Turvallisuustutkintalakiin on katsottu tarpeelliseksi ehdottaa myös joitakin muita lain toimivuuden ja ajantasaisuuden kannalta tärkeitä muutoksia.

Arvoisa puhemies! OTKES on itsenäinen ja riippumaton turvallisuustutkintaviranomainen, joka keskittyy onnettomuuksien ja vaaratilanteiden turvallisuustutkintaan. Erittäin vakavien kyberturvallisuuspoikkeamien turvallisuustutkinta olisi OTKESille uusi tehtävä. Vaikka on arvioitu, että tämän uuden lain mukaisia tapahtumia ei tulisi erittäin usein tai ehkä pikemminkin harvemmin, niin on hyvä, että meillä on lainsäädäntö kunnossa. Ja kun tässä viime vuosina on seurannut näitä erilaisia tapahtumia, niin esimerkiksi hallituksen esityksessä on arvioitu, että tämä Helsingin kaupungissa vuonna 24 tapahtunut tietomurto olisi tämän uuden pykälän mukainen turvallisuuspoikkeama, jota voitaisiin tutkia. Tutkinnalla voidaan saavuttaa sellaista tietoa, jolla kyetään koko yhteiskunnan tasolla ryhtymään toimenpiteisiin vastaavanlaisten haitallisten tai vahingollisten tapahtumien torjumiseen ennakoita. On myös tärkeää, että tutkintaa voi suorittaa itsenäinen ja riippumaton turvallisuustutkintaviranomainen, jollainen OTKES tietysti on.

Kyberturvallisuudesta, liittyen niin pienempiin kuin suurempiin kyberturvallisuusongelmiin, huolehtivat tälläkin hetkellä useat eri tahot, joiden toiminta on tärkeää ja joiden jatkuvuudesta ja kehittämisestä tulee vastaisuudessaakin huolehtia. Nyt OTKESille ehdotet-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2026 vp

tua roolia erittäin vakavien kyberturvallisuuspoikkeamien tutkijana voidaan pitää kuitenkin kyberturvallisuutta täydentävänä OTKESin ollessa eräänlainen ulkopuolinen auditoija.

Merionnettomuustutkintadirektiivin muutosten johdosta turvallisuustutkintaan ehdotetut muutokset tarkoittaisivat tarkennuksia ja lisäyksiä muun muassa tutkinnan aloittamisen määräaikaan, ilmoitusvelvollisuuksiin, tutkinnan piiriin kuuluviin aluksiin, raportointiin ja tietojen luovutukseen. On tärkeää ja perusteltua, että merionnettomuuksien tutkintaa pyritään Euroopan unionin tasolla järjestämään siten, että tutkinnan perusteet ja noudatettavat käytännöt ovat yhtenäisiä ja että eri maiden turvallisuustutkintaviranomaiset toimivat tarvittaessa keskenään yhteistyössä.

Arvoisa puhemies! Turvallisuustutkintalakiin tällä hallituksen esityksellä ehdotettuja muutoksia voidaan pitää tärkeinä, jotta turvallisuustutkintaa voitaisiin hyödyntää yhteiskunnan ja sen toimijoiden muuttuessa myös erittäin vakaviin kyberturvallisuuspoikkeamiin kohdistuen, oikeudellisen sääntelyn tarkkuus ja muut sisältövaatimukset samalla huomioon ottaen. Samalla on myös välttämätöntä huolehtia Euroopan unionin oikeudesta aiheutuvien velvoitteiden asianmukaisesta kansallisesta täytäntöönpanosta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.39 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tämä turvallisuutta koskeva esitys vahvistaa sitä, miten Suomi varautuu muuttuvaan maailmaan. Turvallisuus ei tänä päivänä synny vain perinteisistä uhkista, yhä useammin se syntyy kyvystä suojata yhteiskuntaamme näkymättömiltä mutta erittäin vakavilta riskeiltä, kuten kyberuhkilta. Kyberturvallisuus ei ole enää vain tekninen kysymys. Siinä on kysymys siitä, toimiiko yhteiskunta myös häiriötilanteissa. Siinä on kysymys siitä, pysyvätkö terveyspalvelut käynnissä, toimiiko vesihuolto ja säilyvätkö kansalaisten tiedot turvassa, ja siksi se on yhteiskunnassamme niin kriittinen ja tärkeä kysymys tässä ajassa.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys vahvistaa suomalaisen yhteiskunnan kriisinkestävyyttä. Onnettomuustutkintakeskus saa jatkossa toimivallan tutkia myös erittäin vakavia kyberturvallisuuspoikkeamia. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi hyökkäystä potilastietojärjestelmiin, energiaverkkoihin tai maksujärjestelmiin. Kyse on poikkeamasta, joka voi vaarantaa kansallisen turvallisuuden, viranomaisten toimintakyvyn tai jopa ihmisten terveyden. Kyse ei siis ole pelkästään tietoliikenneongelmasta vaan koko yhteiskunnan toimivuudesta. Tämä on merkittävä askel turvallisuuden näkökulmasta siksi, että turvallisuus ei synny pelkästään siitä, että reagoimme kriisin hetkellä. Turvallisuus syntyy siitä, että opimme tapahtuneesta. Turvallisuustutkinta ei etsi syyllisiä, vaan se etsii syitä. Se tarkastelee rakenteita, johtamista, järjestelmiä ja lainsäädäntöä ja sen perusteella antaa suosituksia, joilla vastaavat tilanteet voidaan jatkossa välttää. Samalla kuitenkin tiedonsaantioikeudet, tutkintavaltuudet ja henkilötietojen käsittely sidotaan tiukasti välttämättömyyteen ja oikeasuhtaisuuteen. Tämä on tärkeä lähtökohta luottamuksen kannalta. Kansalaiset voivat luottaa järjestelmään silloin, kun turvallisuutta rakennetaan oikeusvaltion periaatteiden pohjalta. Siksi tämä on juuri sitä ennakoivaa turvallisuustyötä, jota yhteiskunta tänä päivänä tarvitsee.

Arvoisa puhemies! Turvallinen yhteiskunta ei ole sellainen, jossa häiriöitä ei tapahdu. Se on sellainen, joka kestää häiriöt ja oppii niistä ja vahvistuu niiden jälkeen. Tämä esitys vie meitä juuri tähän suuntaan. Se vahvistaa ennakointia, parantaa reagointikykyä ja ennen kaikkea lisää ymmärrystä siitä, miten vakavia häiriöitä voidaan ehkäistä tulevaisuudessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2026 vp

Siksi tämä on turvallisuuden kannalta tärkeä ja perusteltu uudistus. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

15.43 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies, kunnioitettu ministeri! Käsittelyssä on hallituksen esitys, jolla muutetaan turvallisuustutkintalakia ja kyberturvallisuuslakia. Esityksen myötä Onnettomuustutkintakeskus saisi jatkossa toimivallan tutkia erittäin vakavia kyberturvallisuuspoikkeamia. Samalla pannaan kansallisesti täytäntöön Euroopan unionin merionnettomuustutkintadirektiiviin tehdyt muutokset.

Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut nopeasti ja pysyvästi. Hybridivaikuttaminen, tietomurrot, kriittiseen infraan kohdistuvat häiriöt ja valtiollinen kybervaikuttaminen ovat tämän päivän todellisuutta. Siksi on välttämätöntä, että viranomaisilla on riittävät toimivaltuudet, osaaminen ja välineet vastata uudensuuntauksiin turvallisuusuhkiin. Kun yhteiskunnan keskeiset palvelut energiahuolto, liikenne, pankkijärjestelmät tai viranomaisverkot ovat yhä riippuvaisempia digitaalisista järjestelmistä, myös kyberpoikkeamien seuraukset voivat olla erittäin vakavia. Tällaisissa tilanteissa tarvitaan perusteellista, riippumatonta tutkintaa, jotta tapahtumista voidaan oppia ja estää vastaavat tilanteet tulevaisuudessa sekä vahvistaa koko yhteiskunnan kriisinkestävyyttä.

Arvoisa puhemies! Tällä hallituskaudella turvallisuusviranomaisten toimivaltuuksia ja toimintakykyä on määrätietoisesti vahvistettu. Hallitusohjelman mukaisesti olemme panostaneet kansalliseen turvallisuuteen, rajaturvallisuuteen, tiedustelukykyyneen, kyberturvallisuuteen sekä yhteiskunnan kokonaisturvallisuuteen. Työ ei kuitenkaan ole valmis. Turvallisuusuhat muuttuvat jatkuvasti, ja lainsäädännön on pysyttävä kehityksen mukana. Meidän on myös jatkossa arvioitava avoimesti, ovatko viranomaisten toimivaltuudet riittäviä vastaamaan esimerkiksi kyberuhkien, hybridioperaatioiden ja kriittiseen infraan kohdistuvan vaikuttamisen uusiin muotoihin.

Arvoisa puhemies! Kansalaisilla on oikeus turvalliseen yhteiskuntaan, ja viranomaisilla on oltava tosiasialliset mahdollisuudet tämän turvallisuuden turvaamiseen. Siksi kannatan tätä käsittelyssä olevaa esitystä ja muita turvallisuutta vahvistavia esityksiä. Kiitos myös oikeusministeri Leena Merelle tämän lakiesityksen valmistelusta ja esittelystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

15.46 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Viime vuosien aikana olemme nähneet, miten Venäjä on kehittänyt kyberhyökkäyskykyään. Useat Euroopan maat ovat olleet hyökkäyksien kohteena, ja meillähän ei ole täyttä tietoa siitä, etteikö Suomeenkin olisi voinut jo kohdistua tällaista vaikuttamista.

Ministeri itse otti esille muun muassa Helsingissä sattuneet tapaukset. Meillä on myös pankkisektorilla ollut viime vuosien aikana tapauksia, joissa heidän järjestelmiään vastaan on hyökätty. Edustaja Hänninen nosti hyvin esille muun muassa energiahuollon. Vesilaitos ja kaikki muut tällaiset järjestelmät ovat hyvin sidoksissa toisiinsa, ja mikäli tietoliikenneyhteyksiä tullaan häiritsemään, niin sillä voi olla vakavia seurauksia koko kansakunnan huoltovarmuuden kannalta.

Siinä mielessä on hyvä, että ehkä tässä nyt OTKESin valtuuksia ja mahdollisuuksia laajennetaan, niin että mikäli sattuu tällaisia kyberiskuja, niin heillä on mahdollisuudet sitten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2026 vp

ryhtyä niitä hyvinkin vahvasti tutkimaan, jotta voidaan sitten selvittää, mitä on tapahtunut ja mitenkä kansakunnan kriisinsietokykyä ja myös puolustuksellista elementtiä pystytään vahvistamaan. Täytyy toivoa, että sitten myös OTKESilla on riittävät resurssit tutkimustyöhön ja ennen kaikkea myös se asiantuntemus, mitä he tarvitsevat tällaisissa kyberiskuisissa ja selvityksien aikaansaamiseksi, jotta muut viranomaiset ja yhteiskunnalliset toimijat voivat ottaa heidän selvityksestään koppiiä ja parantaa niitä haavoittuvuuksia, mitä meidän yhteiskunnassa mahdollisesti on.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Meri, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

15.48 Oikeusministeri Leena Meri (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä puheenvuoroista. Se on juuri näin, että tämä maailma muuttuu valtavalla vauhdilla, ja erityisesti kyberturvallisuus on sellainen, että tuntuu, että jatkuvasti tieto, osaaminen ja ohjelmistot kasvavat sitä vauhtia, että lainsäätäjillä on kiirettä pysyä perässä.

Minusta tässä hallituksen esityksessä on tosi hyviä esimerkkejä. Jos haluatte katsoa — tämä on lyhyt esitys, mutta sitäkin enemmän asiaa — sivulla 12 on hyviä esimerkkejä, minkälaisia nämä voisivat olla. Toki OTKES ei tee minkäänlaista oikeudellista arviota. Se kuuluu sitten poliisille tai muille valvontaviranomaisille. Mutta he voivat löytää sieltä semmoisia käytäntöjä, mitä on voitu tehdä ehkä väärin ja mitä voitaisiin tehdä vielä paremmin. Täällä on hyviä esimerkkejä ikävistä tilanteista, joita voisi tulla esimerkiksi juuri potilas-tietojärjestelmän osalta.

Sitten täältä vesihuollosta on esimerkiksi juuri näin, että esimerkiksi automatiikkaan perustuva vesikemikaalien annostus hakeroitaisiin ja saataisiin epäkuntoon ja sitten sieltä tulisikin vääränlaista annostusta. Se voisi olla vakava terveydellinen uhka, niin että miten voimme suojautua? Se on tosi tärkeitä, että on toimivaltuuksia. Tämä hallitus on paljon tehnyt kyllä meidän sisäisen turvallisuuden ja yleensä tutkinnan ja monien, monien asioiden eteen.

Vaikka tässä välillä keskustelemme vaikeista asioista ja käymme kiivasta keskustelua, niin on kiva huomata, että te muistatte välillä kiittääkin näistä äärimmäisen tärkeistä esityksistä. Olen sen pannut merkille ja kiitän, että saan kannustusta ja saamme kannustusta, niin kuin ministeri Grahn-Laasonen tuossa äsken. Myös se on tärkeää, ettei aina vain ole sitä, että ei ole hyvä asia. — Kiitos. [Jani Kokko: Hallituskin tekee joskus jotain oikein! — Sari Sarkomaa: Ministeri Meri tekee hyvää työtä!]

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.